

LESSONS LEARNED VERDUURZAMING RAW

Eind 2022 is CROW van start gegaan om te toetsen of en zo ja, hoe RAW kan bijdrage aan de verduurzaming van de GWW-sector. Conclusie was als snel dat de RAW-systematiek zeker een bijdrage hierin kan leveren en al vlot zijn de eerste stappen in deze route 'het verduurzamen van de RAW-systematiek' gezet.

Deze stappen hebben we per kwartaal gedeeld via de Routekaart Verduurzaming RAW. Bekijk deze route vooral om te zien wat we de afgelopen 2 jaar allemaal hebben gedaan. Van werven werkgroepleden tot het, nu in 2025, aanleveren van aangepaste RAW-hoofdstukken voor in de nieuwe RAW Jaarversie 2025 met daarin de duurzaamheidscomponenten meegenomen.
[Bekijk de routekaarten hier.](#)

Tijdens deze route hebben we veel geleerd, ontdekt, uitgetoetst en opgepakt samen met bevlogen collega's en externe experts. Daarin ging veel goed, kan het soms beter en hebben we ook veel geleerd. Dat willen we ook met jullie delen.

Wat ging en gaat goed

- Starten met een expertsessie en hierbij de dilemma's en kansen bespreken. Hoe zetten we stappen zonder de betrouwbaarheid van de RAW-systematiek aan te tasten. Deze expertsessie zijn een hele goede basis geweest voor de start van het programma Verduurzaming RAW;
- Het werven van werkgroepleden tijdens beurzen en andere bijeenkomsten. Regelmatig op kennisdagen gestaan met een 'stand/kraampje'. We waren/zijn goed zichtbaar;
- Input ophalen bij RAW-gebruikers aan de hand van Verkenningsmiddagen, expertsessies, werkgroepen voor 1 dag. Hierbij vooral de verschillende vormen uit proberen;
- Inzet van een externe secretaris bij een RAW-werkgroep;
- Qua communicatie out of the box denken. Denk hierbij aan de speciaal ontwikkelde QR-foambordjes voor het werven van werkgroepleden, specifieke flyer laten drukken, het ontwikkelen van de interactieve online routekaart verduurzaming, het factsheet etc.
- Door de check per RAW-hoofdstuk op duurzaamheid wordt ook de technisch inhoud herzien. Er is dus altijd winst behaald.
- Tussentijds heeft er een voortgangsbijeenkomst vanuit de expertsessie plaats gevonden. Naast de voortgang hebben we gevraagd mee te denken in verbeterpunten. Van daaruit is een extra optie tot versnelling in RAW ter sprake gekomen welke bij het MT van CROW in de vorm van een memo terecht is gekomen.

Wat zijn aandachtspunten

- Het gebruik of inzet van het startdocument 'kansen duurzaamheid per hoofdstuk' was in de praktijk lastiger. Soms niet duidelijk hoe dit startdocument goed te

gebruiken. In dit startdocument was per hoofdstuk aangegeven wat mogelijke duurzaamheidskansen waren. Soms was dit te hoog over en lastig te koppelen aan de technische inhoud waar de werkgroep mee bezig was. Ook voor de RAW-beheerders was het soms lastig om ook deze stappen mee te nemen in het traject van de herziening van een bepaald hoofdstuk. Dit vergt ook iets andere inhoudelijke kennis.

- Gekoppeld aan bovenstaande was het soms ook zoeken naar de rol van de RAW-beheerder bij een werkgroep en de relatie tot het meenemen/onderzoeken van duurzaamheidsaspecten per hoofdstuk;
- Grootste risico is steeds meer de beschikbaarheid van RAW-beheerders voor het draaien van de werkgroepen gebleken. Bij onvoldoende beschikbaarheid zorgt dit voor vertraging;
- Welke rol pak je als RAW-beheerder/secretaris op het gebied van duurzaamheid? Hierbij ook de linkjes intern bij CROW leggen maar ook de externe linkjes leggen waar relevant per werkgroep.

Voor het komende jaar zijn de uitdaging dus om zowel de RAW-beheerder, de werkgroepleden en de aan te passen hoofdstukken goed voor te bereiden op het invullen/meenemen van de duurzaamheidscomponent. Ook de verbinding leggen met andere CROW thema's en teams is van belang.

Verduurzaming RAW

CROW wil meer impact maken op het bereiken van de duurzame doelen waar de GWW sector voor gesteld staat, alle Infrawerken in 2030 klimaatneutraal en circulair aanleggen.

Daarom is in 2021 bij CROW het programma Duurzaamheid gestart met als doel de Verduurzaming van het CROW portfolio.

Een van de onderdelen van dit portfolio is de RAW-systeematiek. Een systeematiek die jaarlijks in meer dan 10.000 contracten wordt gebruikt om infrastructurele werken uit te voeren. In dus een systeematiek die een grote rol kan en moet spelen in de transitie naar het klimaatneutraal en circulair aanleggen van Infrastructurele werken.

Om er voor te zorgen dat we gaan versnellen om de RAW-systeematiek te verduurzamen is het Deelprogramma Verduurzaming RAW-systeematiek van start gegaan.

Meer weten over de verduurzaming van de RAW-systeematiek? Bekijk www.RAW.nl of stuur een mail naar RAW-duurzaam@crow.nl

RAW Werkgroepleden gezocht!

Vanaf Q1 2024 zullen we dan ook gaan starten met diverse nieuwe RAW werkgroepen. Afwisselend onderwerpen die een bijdrage kunnen leveren aan de verduurzaming van de RAW-systeematiek.

Om dit waar te maken hebben wij jullie hulp nodig!

Voor iedere nieuwe op te starten werkgroep zoeken wij 6 tot 10 werkgroepleden. Paritair (in evenwicht) tussen opdrachtgevers en aannemers.

Zo zorgen we er voor dat de RAW-systeematiek een gedragen systeematiek blijft, vertrouwd zoals jullie van ons gewend zijn.

Meer weten over de RAW-werkgroepen? Scan de QR-code voor een online overzicht.

Factsheet Verduurzaming RAW Q2 2024

16 lopende werkgroepen

Ruim 120 werkgroep-leden

Heder werkgroep heeft een startdocument duurzaamheid gekregen

2026 is 40% van de RAW-systeematiek herzien

Aandacht voor MKI, SEB en Biodiversiteit

Interactieve Routekaart

Ruim 120 deelnemers op de Verkenningmiddag MKI

Ruim 50 deelnemers op de Verkenningmiddag biodiversiteit

Expertsessie SEB

Verduurzaming RAW

Hoe duurzamer de RAW-systeematiek hoe duurzamer de afspraken in gww-contracten. De RAW-systeematiek is de onderligger van de Nederlandse manier van werken in de Circulair, Leef en Waterbouw. Door de systeematiek op een breed gedragen wijze te verduurzamen kunnen we impact maken in het klimaatneutraal en circulair werken in de gww-sector!

RAW-Werkgroep

Kleine Kunstwerken

QR code

RAW CROW

RAW-Werkgroep

Geluidbeperkende Constructies

QR code

RAW CROW

Flyer, factsheet en QR-codebordjes voor werkgroepleden.